

SİYASET, EKONOMİ ve YÖNETİM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

RESEARCH JOURNAL OF
POLITICS, ECONOMICS AND MANAGEMENT

January 2018, Vol:6, Issue:1

Ocak 2018, Cilt:6, Sayı:1

P-ISSN: 2147-6071

E-ISSN: 2147-7035

Journal homepage: www.siyasetekonomiyonetim.org

Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebecilik Mesleğine Uygunluğunun Değerlendirilmesi¹

The Evaluation of Accounting Education Eligibility Given in Vocational Secondary Institutions to Accountancy Profession

Doç. Dr. Abdülkadir PEHLİVAN

Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, apehlivan@ktu.edu.tr

Murat KARLIKLI

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, muratkarlikli61@hotmail.com

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Makale Geçmişi:

Geliş: 10 Ekim 2017
Düzeltilme Geliş: 23 Aralık 2017
Kabul: 12 Ocak 2018

Anahtar Kelimeler:

Muhasebe Eğitimi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Muhasebe Meslek Mensubu

© 2018 PESA Tüm hakları saklıdır

Bu çalışmada, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin teorik ve pratik açıdan yeterliliği, öğretim faaliyetlerinin sektördeki ve mevzuattaki değişiklik ve yeniliklere göre güncelliği, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğretim programlarının kendisinden beklenen fonksiyonu ne ölçüde yerine getirebildiği tespit edilerek, ortaya çıkan sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda mesleki ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitimiyle öğrencilerin muhasebecilik mesleğinin gerektirdiği yeterliliklere sahip olmadığı, bu okullardaki mevcut muhasebe eğitimiyle bireylerin muhasebecilik mesleğini icra edemeyeceği, ortaöğretim kurumlarındaki muhasebe eğitiminin yeniden yapılandırılması ve uygulamalı eğitime daha fazla ağırlık verilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article History:

Received 10 October 2017
Received in revised form 23 December 2017
Accepted 12 January 2018

Keywords:

Accounting Education, Vocational and Technical High School, The Professional Accountants

© 2018 PESA All rights reserved

In this study, the adequacy of the accounting education provided in Vocational and Technical Anatolian High Schools from the theoretical and practical aspects, the up-to-dateness of the training activities according to the changes and innovations in the sector and the legislation, and to the what extent the training programmes in the Vocational and Technical Anatolian High Schools fulfil the function expected have been determined and suggestions for solutions to the problems found have been given. According to the study, the results that students cannot acquire the qualifications required by the accounting profession by the accounting training given in vocational secondary institutions, that the individuals will not be able to perform the accounting profession with the current accounting education in these schools, and that the accounting education in secondary schools should be restructured and the practical education should be given more emphasis have emerged.

¹ Bu makale Murat KARLIKLI'nın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

Mesleki eğitim, bireyin iş hayatındaki belirli bir mesleği fiilen icra etmek ve mesleki kariyer basamaklarında herhangi bir statü ile yer alabilmek için gerekli yeterliliğe ve genel meslek kültürüne sahip olmasını mümkün kılan eğitimidir.

Mesleki eğitimin temel alanlarından birisi de değişen rekabet koşulları, piyasa şartları ve vergi politikalarıyla birlikte önemi her geçen gün artmakta olan muhasebe meslek eğitimidir. Türkiye’de muhasebe meslek eğitiminin ilk aşaması, ortaöğretim düzeyinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumları tarafından verilmektedir.

Ortaöğretim düzeyindeki örgün muhasebe eğitimi Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri (Ticaret Meslek Liseleri) ve Çok Programlı Anadolu Liselerinde verilmektedir. Bu okullarda, başta muhasebe olmak üzere sektörün finansman, büro yönetimi, pazarlama, bankacılık ve sigortacılık, bilgisayar alanlarında çalışacak; iletişim teknolojilerini verimli şekilde kullanabilen, girişimcilik altyapısına sahip, kendi başına sektörde iş yapabilecek vasıflara sahip insan gücü yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı mesleki ve teknik eğitim kurumlarında 2006 yılından itibaren Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi (MEGEP) kapsamında yeniden yapılandırmaya gidilmiş ve modüler eğitime geçilmiştir.

Her mesleki alanda okutulacak dersler ve bu derslerin muhtevası MEGEP kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Okutulacak derslerin kapsayacağı konular ve üniteler MEGEP kapsamında oluşturulan ders modülleri üzerinden takip edilmektedir. Bu şekilde tüm Türkiye’de aynı alanlarda aynı dersler okutulmakta, derslerin içeriği ve işleniş konusunda da uygulama birliği sağlanmaktadır.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde (Ticaret Meslek Liseleri) Muhasebe ve Finansman alanı altında yer alan üç meslek dalı olan; Bilgisayarlı Muhasebe, Dış Ticaret Ofis Hizmetleri ile Finans ve Borsa Hizmetleri alanında eğitim verilmektedir.

Türkiye’de Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen eğitimle birlikte çeşitli sektörlerde ara eleman yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi ilgili okullarda verilen eğitimle doğrudan ilişkilidir.

Bu çalışmada muhasebe alanında eğitim alan öğrencilerin aldıkları eğitimle muhasebecilik mesleğinin gerektirdiği yeterliliklere ne ölçüde sahip olduğunu ve ilgili sektörün taleplerine ne ölçüde cevap verebildiği tespit edilmeye çalışılarak muhasebe eğitimine yönelik eğitim programlarının geliştirilmesi aşamasında ilgililere yol gösterici olabilecek bilgilere yer verilmiştir.

1. Literatür Taraması

Meslek liselerinde verilen muhasebe eğitime ilişkin yapılmış akademik çalışmalar; eğitim-öğretim faaliyetlerinin niteliği, beklentilere uygunluk, beceri eğitimi çalışmaları açısından sınıflandırılmak suretiyle incelenmiştir.

1.1. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki Muhasebe Öğretiminin Niteliğiyle İlgili Olarak Yapılan Çalışmalar

Süer (2007), ticaret meslek liselerinde verilen muhasebe eğitiminin durumunu incelemiş, muhasebe eğitiminden beklentileri ve karşılaşılan sorunları ele alarak sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirmeye çalışmıştır. Çalışmanın örnek kitlesi ticaret meslek liselerinde çalışan 147 meslek dersi öğretmeni ve bu öğretmenlerin dersine girdiği 411 ticaret meslek lisesi öğrencisidir. Çalışmada; ticaret meslek liselerinde muhasebe eğitimi ile ilgili olarak, birçok konuda sorunlar yaşandığı, öğrencilerin ticari defterlere kayıt yapabilecek donanıma sahip olmadığı belirlenmiştir. Bazı öğrencilerin muhasebe eğitimine uygun olmayan işletmelerde staj yaptıkları ve bu durumun beceri eğitimini olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Ders ortamlarının muhasebe eğitimi için ihtiyaç duyulan araç-gereç bakımından yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Çalışmada muhasebe eğitimi içerisindeki meslek derslerinin içeriğinin zenginleştirilmesi, meslek derslerinin miktarının gerekli görülen dersler eklenip gereksiz olan

dersler çıkartılarak artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrenciler, beceri eğitiminin kendilerini iş ve meslek hayatına hazırlamada kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir.

Çamtosun (2009), ticaret meslek liselerinde verilen muhasebe eğitiminin durumunu ele almış ve bu eğitimin meslek yüksekokullarındaki muhasebe eğitimine etkileri üzerinde durmuştur. Çalışma kapsamında muhasebe alanında öğrenim gören 439 meslek yüksekokulu öğrencisinin görüşlerine başvurulmuştur. Çalışmanın sonucunda ticaret meslek liselerinde önemli sorunlar olmasına rağmen, verilen eğitimin meslek yüksekokullarına yeterli alt yapı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bay (2010), MEGEP projesinin getirdiği yararlar ve muhasebe eğitiminde uygulanması sırasında ortaya çıkan olumsuzluklar üzerinde çalışmış, iş piyasası ihtiyaç analizi, kalite güvencesi konuları üzerinde durmuştur. MEGEP'in Ticaret Meslek Liselerinde uygulanmasını irdelediği araştırmasında, uygulama sırasında ortaya çıkan olumsuzlukları, önceden uygulanan klasik sistem ile karşılaştırıldığında getirdiği yenilikleri, eğitim-öğretim ve değerlendirmeye etkisini tespit etmeye çalışmıştır. Araştırma kapsamında Ankara ili genelindeki Ticaret Meslek Liseleri ve Çok Programlı Liselerde görev yapan 210 muhasebe-finansman öğretmenine anket uygulanmıştır. Çalışmada öğretmenlerin Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda kadrolu olarak çalışmasından ve iş garantisinden dolayı kendini yenileme ihtiyacı hissetmediklerini tespit etmiştir. Muhasebe alanı öğretmenleri, muhasebe modüllerindeki hedeflerin gerçekleştirilebilirliği hakkında olumsuz görüşler bildirmişlerdir.

Bay (2010) ayrıca modüllerde gereksiz bilgilere yer verildiği ve hatalara rastlandığını tespit etmiştir. Çalışmada; öğretmenlerin alanlarıyla ilgili hizmet içi eğitime alınması, iş piyasasıyla mesleki eğitim kurumları arasında sürekli ve dengeli bir işbirliği kurulması, modüllerin gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılması, ticaret meslek liselerine alınan öğrencilerin profilinin iyileştirilmesi önerilmektedir.

Soylu (2014), Mesleki Açık Öğretim Lisesi Muhasebe ve Finansman Alanının durumunu ele almış, muhasebe eğitimi ile bu eğitimde karşılaşılan sorunları incelemiş ve elde edilen bulgular neticesinde muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerde bulunmuştur. Çalışma kapsamında 311 muhasebe finansman alanı öğrencisi ve 44 muhasebe finansman öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğrenciler, açık lise muhasebe eğitiminde; mesleki derslere devamın sağlanması, ders modüllerine ulaşma, farklı yaş gruplarıyla aynı ortamda ders takibi ve disiplin gibi konularda sorunlar yaşamaktadır. Öğretmenler ise modüllerin öğrenci seviyesine uygun ve güncel olmaması, yüz yüze eğitimin yeterince verimli olmaması gibi problemlere işaret etmişlerdir. Çalışmada sorunların düzeltilmesinde ve eğitimle ilgili yeni adımların atılmasında mutlaka öğretmen, öğrenci, veli ve sektör görüşlerinin dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır.

1.2. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki Muhasebe Öğretiminin Beklentilere Uygunluğuyla İlgili Olarak Yapılan Çalışmalar

Yardım (2009), Ortaöğretim düzeyinde muhasebe eğitiminden öğrencilerin ve işverenlerin memnuniyet derecesini tespit etmeye çalışmış ve ulaşılan sonuçlara göre muhasebe eğitiminde MEGEP projesinin amacına ulaşma derecesini araştırmıştır. Araştırma kapsamında 441 ticaret meslek lisesi öğrencisine ve 121 işverene anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre işverenler beceri eğitimi yaptırdıkları öğrencilerden orta düzeyde memnundurlar. Ayrıca işverenlerin MEGEP projesine bakış açılarının ve projeden beklentilerinin olumlu olduğu tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında; ortaöğretim muhasebe eğitiminin değişen şartlara göre sürekli güncellenmesi, öğretmenlerin mesleki konularda hizmet içi eğitime alınması, okulların gerekli teknolojik araç-gereçlerle donatılması, işletmelerde beceri eğitiminin süresinin uzatılması önerilmiştir.

İmamoğlu (2010), ortaöğretim kurumlarındaki muhasebe öğretim programlarının durumunu incelemiş, bu eğitimden beklentileri ve karşılaşılan sorunları ele alarak sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirmeye çalışmıştır. Ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitimini değerlendirmek ve karşılaşılan sorunları belirlemek amacıyla; ticaret meslek liselerindeki 690 öğrenciye ve 76 öğretmene anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; ticaret meslek

liselerine yönelen öğrenci niteliğinde ciddi düşüşler yaşanmaktadır. Bunu önlemek ve ticaret meslek liselerine muhasebe alanında başarılı olabilecek öğrencilerin gelmesini sağlamak amacıyla bu okullara sınavla öğrenci alınması önerilmektedir. İş piyasasıyla ticaret meslek liselerinin ilişkilerinin iyi olmadığı, bu nedenle ilerleyen yıllarda bu okulların öğrenci bulmakta zorluk yaşayabileceği belirtilmiştir. Araştırmada ayrıca mesleki eğitim için ayrı bir üniversite giriş sınavı yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Aksakaloğlu (2013), Ticaret Meslek Lisesinde eğitim alan öğrencilerin lisede aldıkları eğitim ile muhasebecilik mesleğine ne derece uygun hale geldiğini araştırmıştır. Çalışmada muhasebe bürolarında staj yapan ticaret meslek lisesi öğrencileriyle ilgili 295 Serbest Muhasebeci Mali Müşavire anket uygulanmış, verilen eğitim ile öğrencilerin mesleğe uygun hale gelip gelmedikleri ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda Ticaret Meslek Liselerinde öğrenim görmüş olan öğrencilerin, bu süre içerisinde aldıkları eğitim ile staj döneminde ve iş hayatında başarılı olamadıkları, iş hayatına uyum sağlamakta zorlandıkları belirlenmiştir. Çalışmada öğrencilerin Ticaret Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitimi ile muhasebe meslek mensubu olabilmelerinin zor olduğunu tespit etmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler muhasebe kaydı yapabilme ve belge düzenleme konusunda oldukça yetersizdir. Çalışmada öğrencilere mümkün olduğunca çok uygulama yaptırılması ve teorik bilginin mutlaka uygulamalı eğitimle tamamlanması gerektiği vurgulanmıştır.

1.3.Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) ile İlgili Olarak Yapılan Çalışmalar

Gökgöz (2007), ticaret meslek liselerinde verilen muhasebe eğitimini incelemiş, bu eğitimle ilgili stajyerlik aşamasında yaşanan problemlerin neler olduğunu tespit ederek bu problemlere yönelik çözüm önerilerinde bulunmuştur. Araştırmasında ticaret meslek lisesinde muhasebe eğitimi alan 755 stajyer öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin iş dünyasının ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yeniden ele alınması gerekmektedir. Araştırmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun ticaret meslek liselerine bu okulların gerçek amacı dışındaki nedenlerle gittikleri görülmüştür. Ayrıca başarılı bir stajyerlik eğitiminin öğrencilerin alanlarına uygun işyerlerinde staj yapmalarına bağlı olduğu gerçeğinden hareketle öğrencilere bu imkânı sağlayacak tedbirlerin alınması gerekliliği belirtilmiştir. Son olarak okuldaki eğitimle uygulama eğitimi arasında bir bütünlüğün olmadığı görülmüş ve teorik eğitim ile uygulama eğitimi arasındaki bütünlüğü sağlayıcı bir eğitim sistemi ve müfredat oluşturulması tavsiye edilmiştir.

Demirci (2007), ticaret meslek lisesi öğrencilerinin staj sürecinde karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümü için yapılabilecekleri araştırmıştır. Araştırma kapsamında ticaret meslek liselerinde staj yapan 283 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi sırasında ilgili kanun ve yönetmeliklerle kendilerine verilen hakları yeterince bilmedikleri ve kullanamadıkları ortaya çıkmıştır. Çalışmada öğrencilerin okulda aldıkları teorik eğitimle stajdaki uygulamaların örtüşmediği, öğrencilerin stajda kendilerinden beklenenleri yapabilecek mesleki bilgi ve beceriye sahip olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında staj çalışmalarlarıyla ilgili; öğrencilerin staj öncesi uyum eğitimine alınması, staj ücretinin artırılması, öğrencilerin işyerlerine not ortalamalarına göre yerleştirilmesi, uygun olmayan işletmelere stajyer gönderilmemesi, işletmelere yasal sorumluluklar verilmesi, muhasebe alan derslerinin artırılması gibi önerilerde bulunulmuştur.

Yılmaz (2011), ticaret meslek liselerindeki staj uygulamasının muhasebe alanı öğrencileri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma kapsamında ticaret meslek liselerinde eğitim alan ve işletmelerde staj yapan 235 stajyer öğrenciye anket uygulanmıştır. Çalışmada öğrencilerin büyük bölümünün ticaret meslek lisesini, bu lisenin amacına uygun olmayan bir sebep doğrultusunda tercih ettiği anlaşılmıştır. Araştırmaya göre öğrenciler, beceri eğitiminin kendilerine iş disiplini ve iş ahlakı kazandırdığını belirtmişlerdir. Beceri eğitimi, bu değerleri öğrencilere büyük oranda kazandırmıştır. Öğrencilerin büyük bölümü iş dünyasının kendilerini ucuz iş gücü olarak gördüklerini düşünmektedir. Böyle bir düşünce öğrencilerin beceri eğitimi uygulamasına yeterince önem vermemelerine neden olmaktadır. Çalışmada ticaret meslek liselerinin yeterli sayıda işletme bulamadıkları sonucuna varılmıştır. Ayrıca işletmelerin beceri eğitimi için okulla işbirliği yapmalarını sağlamak amacıyla, beceri eğitimi

yaptıran işletmelere devlet tarafından bazı teşvikler verilmesi ve kolaylıklar sağlanması önerilmektedir.

2. Alan Araştırması

Araştırmanın evreni, Doğu Karadeniz Bölgesinin çeşitli illerinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Yeminli Mali Müşavir, Bağımsız Denetçi ve diğer unvanlarla muhasebe alanında faaliyet gösteren meslek mensuplarıdır.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için muhasebe eğitimi literatüründen yararlanılarak ve meslek mensupları ile yapılan yüz yüze görüşmeler çerçevesinde bir anket formu hazırlanmıştır. Anket formu, çoğunluğu kendi bürosunda serbest meslek faaliyeti icra eden meslek mensupları ile iş sözleşmesiyle ücret karşılığı çalışan meslek mensuplarına uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilecek sonuçların güvenilirliğini artırmak amacıyla çoğunlukla mesleki tecrübesi 10 yılın üzerinde olan meslek mensupları araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma sürecinde meslek mensuplarının, yanlarında staj yapan öğrencilerin durumlarını değerlendirmeleri istenerek, anket kapsamında kendilerine yöneltilen soruları cevaplandırmaları beklenmiştir.

Araştırma sürecinde yüz yüze görüşme yöntemiyle toplam 170 farklı meslek mensubuna anket formu ulaştırılmış, 4 farklı ilden toplam 151 meslek mensubu anket talebine olumlu cevap vererek anket formunu cevaplandırmış, anket geri dönüş oranı yaklaşık %89 (151/170) olarak gerçekleşmiştir.

Anket formu, ulaşılmak istenen amaca yönelik olarak iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 5 sorudan, ikinci bölüm muhasebe meslek mensuplarının Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde uygulanmakta olan mevcut muhasebe öğretimiyle ilgili düşüncelerinin ve muhasebe öğretiminin iyileştirilmesine yönelik önerilerinin beşli Likert ölçeği aracılığı ile ölçülmesine yönelik 34 sorudan oluşturulmuştur.

Elde edilen veriler SPSS programına aktarılmış ve frekans dağılımı, ortalamalar, farklılık analizi gibi istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir.

2.1. Araştırmanın Sonuçları ve Sonuçların Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının genel özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanan sorulara ilişkin elde edilen bulgular ve frekans dağılımları Tablo-1’de verilmiştir:

Tablo 1: Meslek Mensuplarının Genel Özellikleri

Cinsiyet	N	%	Yaş	N	%
Bay	140	93	26 – 35 arası	11	7
Bayan	11	7	36 – 45 arası	57	38
			45 ve üzeri	83	55
Toplam	151	100	Toplam	151	100
Meslekler	N	%	İller	N	%
SMMM	145	96	Trabzon	79	52
YMMM	1	1	Rize	36	24
Bağımsız denetçi	3	2	Giresun	34	23
Diğer	2	1	Artvin	2	1
Toplam	151	100	Toplam	151	100

Bu çalışmada uygulanan anket sorularının Cronbach’s Alpha değeri %84,52 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, araştırma sonuçlarının çok güvenilir olduğunu göstermektedir.

2.1.1. Anket Sonuçlarının Soru Grupları İtibarıyla Değerlendirilmesi

Meslek mensuplarına ankette yönlendirilen 34 soru, ölçülmek istenen amaca göre 5 ana grupta toplanmıştır. Daha sonra meslek mensuplarının ortak amacı ifade eden soru gruplarına verdiği

cevapların ortalaması alınarak Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitimiyle ilgili genel kanaatlerinin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

2.1.1.1. Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimiyle İlgili Sonuçlar

Meslek mensuplarına Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitimiyle ilgili Tablo-2'deki sorular yöneltilmiş ve alınan cevapların istatistiki değerleri ortaya konulmuştur:

Tablo 2: Meslek Mensuplarının Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimiyle İlgili Görüşleri

Soru No	Meslek liselerindeki öğretim ve müfredatın yeterliliğiyle ilgili durum tespitine yönelik sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
1	Meslek Liselerinde uygulanan muhasebe öğretim müfredatının, öğrencilerin mesleklerini icra ederken, kendilerinden beklenen görevleri yapabilmeleri için yeterli olduğu görülmektedir.	2,42	1,05
2	Meslek Liselerinde uygulanan muhasebe öğretim müfredatının, teorik muhasebe bilgisi açısından yeterli olduğu anlaşılmaktadır.	2,70	1,09
3	Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin, muhasebecilik mesleğindeki pratikle ve iş akışıyla uyumlu olduğu anlaşılmaktadır.	2,59	1,05
4	Meslek Liselerinde verilen; vergi, sosyal güvenlik ve diğer uzmanlık bilgisi gerektiren işlemlerin yürürlükteki mevzuata uygun ve güncel olarak aktarıldığı anlaşılmaktadır.	2,54	0,99
Cevapların Genel Ortalaması		2,55	1,04

Tablo 2'de görüldüğü gibi Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki eğitim-öğretimin ve müfredatın yeterliliği konusunda yönlendirilen sorulara meslek mensuplarının verdiği cevapların ortalaması 2,55'tir. Bu değer, meslek mensuplarının meslek liselerinin muhasebe bölümünde öğrenim gören ya da bu bölümden mezun olan öğrencilere verilen muhasebe eğitimi yetersiz bulduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca anketin geneli değerlendirildiğinde, 2,55 ile en düşük ortalamının bu gruptaki sorulara verilen cevaplarda ortaya çıktığı görülmektedir.

Araştırmada meslek mensupları, meslek liselerindeki öğretim müfredatını öğrencinin kendinden bekleneni yapabilmesi için teorik bilgi bakımından yetersiz bulmakta, muhasebe eğitiminin muhasebecilik mesleğindeki iş akışına yeterince uygun olmadığını ve güncelliğini koruma bakımından yetersiz olduğunu düşünmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular çerçevesinde ortaya çıkan sonuçlar; Süer (2007), Gökgöz (2007) ve İmamoğlu (2010) tarafından belirtilen ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin istenilen düzeyde olmadığı ve beklentileri karşılamadığı görüşünü destekler niteliktedir.

2.1.1.2. Meslek Lisesi Muhasebe Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliğiyle İlgili Sonuçlar

Meslek mensuplarına Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğrencilerin mesleki yeterliliğiyle ilgili Tablo-3'teki sorular yöneltilmiş ve alınan cevapların istatistiki değerleri aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

Tablo 3: Meslek Mensuplarının Meslek Lisesi Muhasebe Öğrencilerinin Mesleki Yeterliliğiyle İlgili Görüşleri

Soru No	Öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeylerini ölçmeye yönelik sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
5	Meslek Lisesi öğrencilerinin, muhasebecilik mesleği için gerekli olan temel matematik bilgisine ve ticari hesaplamaları yapabilme kabiliyetine sahip oldukları görülmektedir.	2,60	1,08
6	Meslek Lisesi öğrencilerinin, okullarında öğrendikleri bilgilerle Word ve Excel gibi ofis programlarını rahatlıkla kullanabildikleri görülmektedir.	2,91	1,14
7	Meslek Lisesi öğrencilerinin, “klavye dersinde” öğrendikleri bilgilerle kişi ve kurumlar arasında gerçekleştirilen yazışmaları hızlı bir şekilde yapabildikleri görülmektedir.	3,15	1,05
8	Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle; fatura, irsaliye, serbest meslek makbuzu gibi ticari belgeleri ve aylık-yıllık beyannameleri düzenleyebildikleri görülmektedir.	2,32	1,02
9	Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle, işletme hesabı defterini tutabilecekleri anlaşılmaktadır.	2,66	1,16
10	Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle, bilânço esasına göre birinci sınıf tacirlerin ticari defterlerini tutabilecekleri anlaşılmaktadır.	1,98	1,09
11	Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle, muhasebe yazılımlarını rahatlıkla kullanabildikleri görülmektedir.	2,40	1,05
12	Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle, uzmanlık bilgisi gerektiren muhasebe işlemlerini (inşaat, sigorta, taşımacılık vb.) yapabildikleri görülmektedir.	2,00	1,11
13	Öğrencilerin Vergi dairesi, SGK ve diğer kurumlara karşı mükellefin ve muhasebe meslek mensubunun sorumluluklarının neler olduğunu bildikleri ve gerekli işlemleri yapabildikleri anlaşılmaktadır.	2,42	1,12
17	Meslek Lisesi muhasebe alanından mezun öğrenciler; muhasebe alanında istihdam imkânları bakımından diğer lise mezunlarına göre oldukça avantajlı durumdadır.	3,75	1,04
20	Mezun olan öğrenciler; çalışmaya başladıklarında en azından bir işletmenin ön muhasebe işlemlerini yapabilirler.	2,74	1,00
Cevapların Genel Ortalaması		2,63	1,18

Meslek mensuplarının Tablo 3’te yer alan sorulara verdikleri cevapların ortalaması 2,63 olarak hesaplanmıştır. Bu grupta meslek mensuplarına yöneltilen 11 sorudan sadece 2’sine verilen cevapların ortalaması 3’ün üzerindedir. Buna göre meslek mensupları, meslek liselerindeki muhasebe eğitimiyle bireylerin mesleki bakımdan istenilen becerilere sahip olamadıklarını düşünmektedir. Bu sonuçlar, ortaöğretim muhasebe öğrencilerinin mesleğin gerektirdiği yeterlilik ve becerilere sahip olmadığını ortaya koymaktadır.

Bu gruptaki sorulara verilen cevaplar incelendiğinde meslek mensupları, muhasebe eğitimi alan öğrencileri bilgisayarla ilgili becerilerde ve yazışmalarda kısmen yeterli bulmakta ve öğrencilerin istihdam edilme imkânları bakımından diğer lise mezunlarına göre kısmen avantajlı olduklarını düşünmektedir.

Meslek mensupları, öğrencilerin muhasebe meslek eğitimi almış bir lise öğrencisi/mezunundan beklenen; ticari defterleri tutma, temel ticari hesaplamaları yapabilme, ticari belgeleri düzenleyebilme, aylık ve yıllık beyannameleri düzenleyebilme, muhasebe yazılımlarını kullanabilme, SGK işlemlerini yapabilme, staj süresini bilinçli değerlendirme, ön muhasebe işlemlerini yapabilme, gibi yeterliliklere sahip olmadıklarını düşünmektedir.

Çalışmanın sonuçları ile benzer şekilde Aksakaloğlu (2013); muhasebe eğitimi alan öğrencilerin, muhasebe kaydı yapabilme ve belge düzenleyebilme konusunda oldukça zayıf bulunduğunu; Süer (2007), öğrencilerin gerçek defterlere kayıt yapabilecek yeterlilikte olmadığını ifade etmektedir.

2.1.1.3. İşletmelerde Beceri Eğitiminin Mevcut Durumuyla İlgili Sonuçlar

Meslek mensuplarına Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamalarının durumuyla ilgili olarak Tablo-4'teki sorular yöneltilmiş ve alınan cevapların istatistiki değerleri Tablodaki gibi hesaplanmıştır:

Tablo 4: Meslek Mensuplarının Meslek Liselerindeki Beceri Eğitimi (Staj) Çalışmalarıyla İlgili Görüşleri

Soru No	İşletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarıyla ilgili durum tespitine ilişkin sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
14	Meslek Lisesi öğrencileri, staj çalışmalarının mesleki yeterliliklerini artırmak için yapıldığının farkındadır ve stajda geçirilen süreyi bu bilinçle hareket ederek değerlendirmektedir.	2,99	1,06
15	Meslek Liselerinde “işletmelerde beceri eğitimi” (staj) çalışmalarının yaz tatili yerine; yıl içerisinde haftada 3 gün olmak üzere, okuldaki eğitim öğretimle beraber yürütülmesi verimli olmaktadır.	3,66	0,98
16	Meslek Liselerinin son sınıf ders programlarında yer alan “işletmelerde beceri eğitimi” kapsamında yapılan staj uygulamaları , teorik muhasebe bilgisini pratiğe aktarmak için mutlaka gereklidir.	3,99	0,99
18	Meslek Lisesi öğrencileri, stajyer çalıştırmaya gönüllü muhasebe meslek mensubu ve işletme sayısının az olması sebebiyle; PTT, esnaf odası gibi kurumlarda ve muhasebeyle doğrudan ilgili olmayan işletmelerde de staj yapabilir.	2,76	1,24
19	Meslek Lisesi öğrencilerinin sadece 12. sınıfta “işletmelerde beceri eğitimine” (staja) gönderilmeleri pratik muhasebe uygulamalarını öğrenebilmeleri için yeterlidir.	2,43	1,09
Cevapların Genel Ortalaması		3,16	1,21

Tablo 4'te görüldüğü gibi işletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarıyla ilgili durum tespitine ilişkin sorulara verilen cevapların ortalamasının 3,16 ile “Kararsızım” seviyesi olan 3'ün biraz üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle meslek mensuplarının mevcut “İşletmelerde Beceri Eğitimi” (Staj) çalışmaları hakkında net bir fikir sahibi olmadıkları, işletmelerde beceri eğitimini gerekli bulmalarına rağmen süresi ve şekli hakkında farklı düşüncelere sahip oldukları ifade edilebilir.

Meslek mensupları, işletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarının yaz tatili yerine; yıl içerisinde haftada 3 gün olmak üzere, okuldaki eğitim öğretimle beraber yürütülmesini kısmen verimli bulmakta, işletmelerde beceri eğitimi kapsamında yapılan staj uygulamalarının, teorik muhasebe bilgisini pratiğe aktarmak için mutlaka gerekli olduğunu düşünmektedir.

Muhasebe meslek mensupları, stajyer çalıştırmaya gönüllü muhasebe meslek mensubu ve işletme sayısının az olması sebebiyle; PTT, esnaf odası gibi kurumlarda ve muhasebeyle doğrudan ilgili olmayan işletmelerde staj yapılmasını uygun bulmamaktadır. Ayrıca öğrencilerin sadece 12. sınıfta işletmelerde beceri eğitimine gönderilmelerini pratik muhasebe uygulamalarını öğrenebilmeleri için yetersiz bulmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre işletmelerde beceri eğitimiyle ilgili birçok problem ve yetersizlik söz konusudur. Bu nedenle beceri eğitimi istenilen sonucu vermemektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular çerçevesinde işletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarının yeterince verimli olmadığı sonucu, Gökgöz (2007), Demirci (2007), Süer (2007) ve İmamoğlu (2010) tarafından ifade edilen beceri eğitimiyle ilgili birçok sorun yaşandığı görüşünü destekler niteliktedir.

2.1.1.4. İşletmelerde Beceri Eğitimiyle İlgili Değişiklik Önerilerine İlişkin Sonuçlar

Meslek mensuplarına Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamalarıyla ilgili faydalı olacağı düşünülen değişiklik önerilerinin yer aldığı sorular yöneltilmiş ve alınan cevapların istatistikî değerleri Tablo-5'teki gibi hesaplanmıştır:

Tablo 5: İşletmelerde Beceri Eğitimi (Staj) Çalışmalarıyla İlgili Reform Önerilerine İlişkin Meslek Mensuplarının Görüşleri

Soru No	İşletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarlarıyla ilgili önerilere ilişkin sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
21	Meslek Liselerindeki staj süresi (1 yıldan) daha uzun olmalıdır.	4,02	1,00
22	Meslek Liselerindeki işletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarının süresi uzatılmalı; 10, 11 ve 12. sınıflara yayılmalıdır.	4,01	0,99
24	Muhasebe meslek elemanlarının staj ücreti ödeme külfetine girmek istememe eğilimi sebebiyle; bu ücreti Milli Eğitim Bakanlığı karşılamalı, böylece öğrencilere meslek mensuplarının yanında daha uzun süre staj yapabilme imkânı sağlanmalıdır.	4,09	1,02
25	Meslek Liselerindeki muhasebe öğrencilerinin staj işlemlerinin koordinasyonu için Türkiye genelinde TÜRMOB'la, il genelinde SMMM Odalarıyla işbirliğine gidilerek daha verimli bir staj eğitimi planlanmalıdır.	4,31	0,88
Cevapların Genel Ortalaması		4,10	0,97

Tablo 5'te işletmelerde beceri eğitimi (staj) çalışmalarlarıyla ilgili faydalı olacağı düşünülen değişiklik önerilerine ilişkin cevaplar incelendiğinde, meslek mensuplarının en yüksek ortalamaya sahip cevapları 4,10 ile bu gruptaki sorulara verdikleri görülmektedir.

Meslek mensupları staj süresinin daha uzun olmasını ve yıllara yayılmasını uygun bulmaktadır. Ayrıca staj ücretinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmasını ve işletmelerde beceri eğitimi çalışmalarının TÜRMOB tarafından organize edilmesini istemektedir.

Meslek mensupları işletmelerde beceri eğitimiyle ilgili değişiklik önerilerini büyük oranda desteklemektedir. Elde edilen bu sonuç Gökgöz (2007), Demirci (2007) ve Süer (2007)'in aynı konuda elde ettikleri bulguları destekler niteliktedir. Zira Gökgöz (2007), staj faaliyetlerini düzenleyen mevzuatın güncellenmesi gerektiğini, öğrencilere staj ücreti ödenmesi için ek tedbirler alınması gerektiğini, okul-iş dünyası işbirliğinin artırılmasını ve staj zamanının yeniden ele alınmasını gerekliliğini ifade etmektedir. Çalışmada ayrıca stajyer öğrencilerin alanlarıyla ilgili işletmelerde staj yapmasının sağlanması ve stajyerlerin daha etkin bir denetime tabi tutulmaları gerektiği ifade edilmiştir. Demirci (2007), çalışmasında; öğrencilerin uygun yerlerde staj yapmasının sağlanmasını, staj ücretinin artırılmasını ve öğrenciye ödenmesini sağlayacak tedbirler alınmasını, stajyer çalıştıracak uygun işletme sayısını artıracak teşvikler getirilmesini, staj denetimlerinin daha düzenli yapılmasını tavsiye etmektedir. Süer (2007), çalışmasında; öğrencilerin alanlarına uygun işletmelerde staj yapabilmesi için ildeki meslek örgütleriyle işbirliği yapılmasını, stajyer çalıştıran işletme yetkilileriyle sürekli olarak iletişim içinde olunmasını ve toplantılar yapılmasını önermektedir.

2.1.1.5. Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırmaya Yönelik Önerilerle İlgili Sonuçlar

Meslek mensuplarına Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitimiyle ilgili olarak, mevcut problemleri gidermek ve kaliteyi artırmak amacıyla bir takım değişiklik önerilerinin yer aldığı sorular yöneltilmiş ve alınan cevapların istatistikî değerleri Tablo-6'daki gibi hesaplanmıştır:

Tablo 6: Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırmaya Yönelik Önerilerle İlgili Meslek Mensuplarının Görüşleri

Soru No	Meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik önerilerle ilgili sorular	Cevapların Ortalaması	Standart Sapma
23	Muhasebe meslek eğitimine ortaokul düzeyinde başlanmalı, bu amaçla muhasebe alanında eğitim veren ortaokullar açılmalıdır.	3,56	1,23
26	Meslek Liselerinde verilen kültür derslerinin haftalık ders saati azaltılmalı, muhasebe meslek derslerine daha fazla ağırlık verilmelidir.	3,62	1,08
27	Meslek Liselerinden mezun olan öğrencilerin 2 yıllık meslek yüksekokullarına sınavsız geçişi kaldırılmalı, yüksekokula girebilmek için de sınav şartı getirilerek öğrencilerin altyapı eksikliği giderilmeye çalışılmalıdır.	3,48	1,25
28	2 yıllık meslek yüksekokullarına girişte mezun öğrencilere mutlaka alan bilgisi gerektiren (muhasebe, Vergi, Sosyal Güvenlik vb.) sorular sorularak; yüksekokullara girişte bilgi seviyesi yüksek öğrencilerin seçimi sağlanmalıdır.	3,95	0,91
29	Muhasebe meslek derslerinin verilmesinde mutlaka meslek mensuplarından destek alınmalı; bazı özellikli uygulamaların yaptırılabilceği derslerin meslek mensuplarınınca anlatılması sağlanmalıdır.	4,01	1,04
30	Meslek Liselerindeki öğretmenlere Türkiye genelinde TÜRMOB ya da il genelinde ilin meslek odaları tarafından sektördeki değişim ve yeniliklerle ilgili hizmet içi eğitimler verilmelidir.	4,19	0,86
31	Meslek Liselerinde muhasebe öğretmeni olunabilmesi için muhasebe öğretmenlerine de staj şartı getirilmelidir.	3,81	1,08
32	Meslek Liselerinde muhasebe öğretim müfredatının hazırlanmasında ve muhasebe alanında okutulacak kitap-modül gibi eğitim materyallerinin hazırlanmasında meslek mensuplarının katkısı sağlanmalıdır.	4,09	0,90
33	Meslek Liselerinde oluşturulan Okul-Aile Birliklerinde; idareci, öğretmen ve velilerin yanı sıra muhasebe meslek mensuplarının temsilcilerine de yer verilmelidir.	3,68	1,10
34	Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin denetimi; muhasebe alanında piyasa tecrübesi olan müfettişler tarafından yapılmalıdır.	3,54	1,18
Cevapların Genel Ortalaması		3,79	1,09

Tablo 6’da görüldüğü gibi meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik önerilerle ilgili sorulara verilen cevapların ortalaması 3,79’dur. Bu ortalama araştırmada beceri eğitimine ilişkin önerilere verilen cevaplardan sonra hesaplanan en yüksek ortalama değildir. Meslek mensupları, meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılması gerektiğini düşünmekte, bu amaçla yapılacak değişiklik önerilerini “Katılıyorum” seçeneğinin karşılığı olan 4’e yakın bir ortalama ile desteklemektedir.

Meslek mensupları, meslek liselerindeki eğitim-öğretime TÜRMOB ve muhasebe meslek odaları tarafından mümkün olduğu kadar katkı sağlanması gerektiğini düşünmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında meslek mensuplarının meslek liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik önerileri desteklediği söylenebilir. Bu sonuç benzer konularda çalışma yapan Gökgöz (2007), Süer (2007) ve Bay (2010)’ın elde ettiği bulguları desteklemektedir. Gökgöz (2007), Ticaret Meslek Liselerinde uygulamalı derslere ağırlık verilmesini, okul bünyesinde laboratuvar ve mesleki uygulama atölyeleri kurulmasını tavsiye etmektedir. Süer (2007), muhasebe eğitimi içerisindeki meslek derslerinin içeriğinin zenginleştirilmesini, derslerde daha fazla uygulamaya ağırlık verilmesini, öğretmenlere alanlarında hizmet içi eğitimler verilmesini önermektedir. Bay (2010), öğretmenlerin

alanlarıyla ilgili sürekli olarak hizmet içi eğitime alınmasını, sektör-toplum gibi paydaşlarla işbirliğinin artırılmasını ve modüllerin muhtevasının iyileştirilmesini tavsiye etmektedir.

Muhasebe meslek mensupları;

- Muhasebe meslek eğitimine ortaokul düzeyinde başlanmasını ve bu amaçla ortaokullar açılmasını,
- Meslek Liselerinde verilen kültür derslerinin haftalık ders saatinin azaltılarak muhasebe meslek derslerinin artırılmasını,
- Meslek Liselerinden mezun olan öğrencilerin 2 yıllık meslek yüksekokullarına sınavla girmesini,
- Muhasebe öğretmeni olunabilmesi için staj şartı getirilmesini,
- Meslek Liselerinde oluşturulan Okul-Aile Birliklerinde muhasebe meslek mensuplarına da yer verilmesini,
- Meslek liselerinde verilen muhasebe eğitiminin denetiminin; muhasebe alanında piyasa tecrübesi olan müfettişler tarafından yapılmasını, kısmen desteklemektedir.

Muhasebe meslek mensupları ortaöğretim kurumlarındaki muhasebe eğitiminin ciddi bir reform ve revizyona ihtiyaç duyduğunu düşünmekte, bu nedenle yapılacak değişiklik ve reform önerilerini desteklemektedir.

Anketteki soruların tamamının ortalaması 3,21 olarak hesaplanmaktadır. Son 14 soruya verilen cevapların ortalamasının ise daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum meslek mensuplarının son sorularda yer alan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki uygulanmakta olan mevcut muhasebe öğretimiyle ilgili yapılması gereken değişiklik ve önerileri destekleme konusunda aynı fikirde olduklarını ortaya koymaktadır.

2.1.2. Anket Sorularına Verilen Cevapların Farklılık Analizi

Meslek mensuplarına uygulanan anket sonuçları, çeşitli değişkenler açısından istatistiki testlere tabi tutulmuş ve izleyen kısımda değişkenler açısından anlamlı bir farklılığın olduğu sorulara yer verilmiştir.

2.1.2.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Yapılan T Testi Sonuçları

Anketteki 34 soruya meslek mensuplarının verdikleri cevaplarda sadece üç soruda anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bunlar, anket formundaki 1. 8. ve 26. sorulardır.

Tablo 7: Araştırmada Bay ve Bayanların Farklı Görüş Bildirdikleri Sorular

Sorular		N	X	SS	t	df	p
Soru 1: Meslek Liselerinde uygulanan muhasebe öğretim müfredatının, öğrencilerin mesleklerini icra ederken, kendilerinden beklenen görevleri yapabilmeleri için yeterli olduğu görülmektedir.	Bay	140	2,46	1,08	1,388	149	,011
	Bayan	11	2,00	0,45	2,806	20,995	
Soru 8: Meslek Lisesi öğrencilerinin, alan derslerinde öğrendikleri bilgilerle; fatura, irsaliye, serbest meslek makbuzu gibi ticari belgeleri ve aylık-yıllık beyannameleri düzenleyebildikleri görülmektedir.	Bay	140	2,36	1,04	2,010	149	,001
	Bayan	11	1,73	0,47	3,837	19,104	
Soru 26: Meslek Liselerinde verilen kültür derslerinin haftalık ders saati azaltılmalı, muhasebe meslek derslerine daha fazla ağırlık verilmelidir.	Bay	140	3,69	1,04	2,897	149	,004
	Bayan	11	2,73	1,27	2,436	11,074	

Tablo 7'de anlamlı bir farklılığın olduğu sorular incelendiğinde bayan meslek mensuplarının meslek lisesi muhasebe öğrencilerinin mevcut durumdaki mesleki yeterlilikleriyle ilgili sorulara daha düşük ortalamalara sahip cevaplar verdikleri görülmektedir. Bu durum bayan

meslek mensuplarının erkek meslektaşlarına göre Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi muhasebe öğrencilerinden beklentilerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

2.1.2.2. Mesleki Ünvan Değişkenine Göre Yapılan ANOVA Analizi

One – Way ANOVA analizi ikiden fazla grup arasındaki farklılıkların belirlenmesinde kullanılan bir analiz yöntemidir (Altunışık ve diğ, 2004: 168). Bu çalışmada da farklılıkların incelenmesinde karşılaştırılacak olan ortalamalar ikiden fazla olduğu için One – Way ANOVA analizinden (Tek Yönlü Varyans Analizi) yararlanılmıştır. Burada p değeri (anlamlılık düzeyi) $< 0,10$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Tablo 8: Mesleki Ünvan Değişkenine Göre Farklı Sonuçların Elde Edildiği Sorular

Değişkenler	Ortalamalar				ANOVA Testi	
	SMMM	YMM	Bağ. Den.	Diğer	F	p
Soru 15	3,65	3	5	4	2,908	0,037
Soru 28	3,96	3	2	4,5	2,195	0,091
Soru 32	4,1	3	2	4,5	2,498	0,062

Tablo 8’de ankette uygulanan sorulara meslek mensuplarının verdikleri cevaplar incelendiğinde $0,10$ anlamlılık seviyesinde sadece üç soruya verilen cevaplarda meslek grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

15. soruda, işletmelerde beceri eğitimi uygulamalarının yıl içerisinde haftada üç gün yapılmasının verimliliğe katkısı ile ilgili, Bağımsız denetçi ve diğer meslek mensuplarının Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlere göre daha olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir.

28. soruda, 2 yıllık meslek yüksekokullarına girişte mezun öğrencilere muhasebe alan bilgisi sorularının da sorulmasına Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve diğer meslek mensupları destek verirken, Bağımsız denetçi ve Yeminli Mali Müşavirler daha olumsuz görüş bildirmiştir.

32. soruda, meslek liselerinde muhasebe öğretim müfredatının hazırlanmasında ve muhasebe alanında okutulacak kitap-modül gibi eğitim materyallerinin hazırlanmasında meslek mensuplarının katkısının sağlanması önerisine Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve diğer meslek mensupları destek verirken, Bağımsız denetçi ve Yeminli Mali Müşavirlerin bu düşünceye katılmadıkları görülmüştür.

2.1.2.3. Yaş Değişkenine Göre Yapılan ANOVA Analizi

Ankette uygulanan sorulara meslek mensuplarının verdikleri cevaplar incelendiğinde Tablo 9’da görüldüğü gibi $0,10$ anlamlılık seviyesinde sadece üç soruya verilen cevaplarda meslek grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Tablo 9: Yaş Değişkenine Göre Farklı Sonuçların Elde Edildiği Sorular

Değişkenler	Ortalamalar			ANOVA Testi	
	26 – 35 yaş arası	36 – 45 yaş arası	45 yaş ve üzeri	F	p
Soru 29	4,72	4,05	3,89	2,543	0,042
Soru 31	4,63	3,57	3,85	2,77	0,03
Soru 34	4,63	3,35	3,5	4,229	0,003

29. soruda “Muhasebe meslek derslerinin verilmesinde mutlaka meslek mensuplarından destek alınmalı; bazı özellikli uygulamaların yaptırılacağı derslerin meslek mensuplarınca anlatılması sağlanmalıdır.” şeklindeki öneriye verilen destek meslek mensuplarının yaşları yükseldikçe azalmaktadır. Bu durum, genç meslek mensuplarının eğitim sürecine fiilen katılma fikrine daha fazla destek verdiğini, daha yaşlı meslek mensuplarının ise eğitim sürecine aktif katılım konusunda daha isteksiz olduğunu ortaya koymaktadır.

31. soruda “Meslek Liselerinde muhasebe öğretmeni olunabilmesi için muhasebe öğretmenlerine de staj şartı getirilmelidir.” önerisi genç meslek mensupları tarafından daha fazla destek bulmakta, yaş ilerledikçe verilen destek az da olsa düşmektedir.

34. soruda “Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin denetimi; muhasebe alanında piyasa tecrübesi olan müfettişler tarafından yapılmalıdır.” şeklindeki öneri genç meslek mensupları tarafından daha kuvvetli şekilde desteklenmekte iken yaş ilerledikçe verilen destek düşmektedir.

Sonuçlara göre muhasebe alanındaki eğitim faaliyetlerinin sektörle birlikte icra edilmesi fikrine verilen desteğin yaş ilerledikçe düştüğü görülmektedir. Bu durum genç meslek mensuplarının muhasebe eğitime katkı sunmak için daha istekli olduklarını göstermektedir. Yaş ilerledikçe meslek mensuplarının katkı sunma ve katılımcılık düzeyi düşmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin teorik ve pratik açıdan yeterliliği, öğretim faaliyetlerinin sektördeki ve mevzuattaki değişiklik ve yeniliklere göre güncelliği, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğretim programlarının kendisinden beklenen fonksiyonu ne ölçüde yerine getirebildiği tespit edilerek ortaya çıkan sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla meslek mensuplarıyla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Bu kapsamda meslek mensuplarına 34 soruluk bir anket uygulanmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin değerlendirilmesi, meslek mensuplarının; cinsiyetleri, mesleki unvanları, tecrübeleri ve yaş grupları itibarıyla farklılık arz etmemektedir.

Ankete katılan muhasebe meslek mensupları, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitimini içerik ve müfredat bakımından yetersiz bulmaktadır. Araştırma sonucu ortaya çıkan değerlere göre meslek liselerindeki muhasebe eğitimi, güncellik bakımından, teorik bilgi açısından ve meslekteki pratik iş akışıyla uyum bakımından yetersizdir.

Muhasebe meslek mensupları öğrencilerin mesleki yeterlilik düzeylerini yetersiz bulmaktadır. Meslek mensuplarına göre öğrenciler; temel matematik bilgisi, ticari belge ve beyannameleri düzenleyebilme, bilanço esasına göre defter tutabilme, muhasebe yazılımlarını kullanabilme, uzmanlık bilgisi gerektiren muhasebe işlemlerini yapabilme, SGK ve diğer kurumlarla ilgili işlemleri yapabilme yeterliliğine sahip değildir.

Ankete katılan muhasebe meslek mensupları, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinden gelen öğrencilerle ilgili staj çalışmalarını yeterince verimli bulmamaktadır. Meslek mensupları, staja gelen öğrencilerin yeterince bilinçli olmadığını, muhasebeyle ilgili olmayan postane, esnaf odası gibi yerlerde staj yapmalarının yanlış olduğunu ve öğrencilerin sadece 12. sınıfta bir yıl süreyle staja gönderilmelerinin yeterli olmadığını düşünmektedir.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitiminin değerlendirilmesi, meslek mensuplarının cinsiyetleri, mesleki unvanları mesleki tecrübeleri ve yaş gruplarına göre, genel olarak farklılık arz etmemektedir.

Çalışma sonucunda ortaya çıkan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitimiyle ilgili değişiklik önerileri şu şekildedir:

- Araştırmaya katılan muhasebe meslek mensupları verdikleri cevaplarla Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki staj çalışmalarlarıyla ilgili değişiklik önerilerini büyük oranda desteklemektedir. Bu bağlamda meslek mensuplarına göre:
  - Meslek Liselerindeki işletmelerde beceri eğitimi (staj) süresi (1 yıldan) daha uzun olmalıdır.
  - Meslek Liselerindeki işletmelerde beceri eğitimi çalışmaları; 10-11 ve 12. sınıflara yayılmalıdır.

- Muhasebe meslek elemanlarının staj ücreti ödeme külfetine girmek istememe eğilimi sebebiyle; bu ücreti Milli Eğitim Bakanlığı karşılamalı, böylece öğrencilere meslek mensuplarının yanında daha uzun süre staj yapabilme imkânı sağlanmalıdır.
- Meslek liselerindeki muhasebe öğrencilerinin staj işlemlerinin koordinasyonu için Türkiye genelinde TÜRMOB'la, il genelinde SMMM Odalarıyla işbirliğine gidilerek daha verimli bir staj eğitimi planlanmalıdır.
- Muhasebe meslek mensupları verdikleri cevaplarla Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki muhasebe eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik önerileri desteklemektedir. Bu kapsamda meslek mensuplarına göre:
  - 2 yıllık meslek yüksekokullarına girişte mezun öğrencilere mutlaka alan bilgisi gerektiren (muhasebe, vergi, sosyal güvenlik vb.) sorular sorularak; yüksekokullara girişte bilgi seviyesi yüksek öğrencilerin seçimi sağlanmalıdır.
  - Muhasebe meslek derslerinin verilmesinde meslek mensuplarından mutlaka destek alınmalı; bazı özellikli uygulamaların yaptırılacağı derslerin meslek mensuplarınca anlatılması sağlanmalıdır.
  - Meslek Liselerindeki öğretmenlere Türkiye genelinde TÜRMOB ya da il genelinde ilin meslek odaları tarafından sektördeki değişim ve yeniliklerle ilgili hizmet içi eğitimler verilmelidir.
  - Meslek Liselerinde oluşturulan Okul-Aile Birliklerinde; idareci, öğretmen ve velilerin yanı sıra muhasebe meslek mensuplarının temsilcilerine de yer verilmelidir.
  - Meslek liselerinde, muhasebe öğretim müfredatının hazırlanmasında ve muhasebe alanında okutulacak kitap-modül gibi eğitim materyallerinin hazırlanmasında meslek mensuplarının katkısı sağlanmalıdır.

Sonuç olarak ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitimi, sektörün beklentilerini karşılamaktan oldukça uzaktır ve bu kurumlardaki muhasebe eğitim sistemi, teorik bilgi ve pratik uygulama bakımından yeniden yapılandırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksakaloğlu, Hakan (2013), *Ticaret Meslek Liselerinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebecilik Mesleğine Uygunluğu: Bursa İli Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Altunışık, Remzi ve diğerleri (2004), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, Adapazarı: Sakarya Kitabevi.
- Bay, Mutlu Mehmet (2010), *MEGEP Kapsamında Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimi Uygulamasında Karşılaşılan Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri: Ankara Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çamtosun, İsa (2009), *Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi Sürecinde Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitiminin Meslek Yüksek Okullarındaki Muhasebe Eğitimine Etkileri: İstanbul'da Bir Alan Araştırması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Demirci, Mahmut Sami (2007), *Ticaret Meslek Lisesinde Staj Yapan Öğrencilerin İşletmelerde Beceri Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Yolları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Gökgöz, Ahmet (2007), *Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Stajyerlikte Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Önerileri: İstanbul Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İmamoğlu, Mustafa (2010), *Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

- Süer, Hüseyin Murat (2007), *Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yardım, Ersin (2009), *Ortaöğretimde Muhasebe Eğitiminin MEGEP ile Yeniden Yapılandırılması Sonrası Öğrenci ve İşveren Memnuniyetinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, Yunus (2011), *İşletmelerdeki Beceri Eğitimi Uygulamasının Muhasebe Eğitimine Katkısı ve Erzurum İl Genelindeki Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerinde Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.